

Zkušenosti ze čtyř chovů dojeného skotu

Není jednoduché přesvědčit vedoucí pracovníky, aby se podělili o své chovatelské zkušenosti. Moderátorovi MVDr. Václavu Osíčkovi a organizátorům soutěže Mléčná farma roku se to podařilo. Našli čtveřici odvážných do panelové diskuse, která se uskutečnila při vyhlášení výsledků soutěže na přehradě Seč. Připomeňme si nejdůležitější okamžiky.

Diskutující:

- Ing. Zdeněk Peksa (ZP), Ph.D., Lukrena, a. s.
- Peter Weber (PW), zastupující tři podniky: Meclovská, a. s., Agro Staňkov, a. s., Agroživ – sdružení zemědělců, s. r. o.
- Ing. Tomáš Křivan (TK), zootechnik Zemědělského družstva Třebelovice.
- Ladislav Holuša (LH), VOD Stěbořice.

Představení podniků:

ZP: Lukrena, a. s., 3150 ha, jižní Plzeňsko, 1460 kusů skotu, 570 dojnic, středisko Řenče 350 holštýnských dojnic, 12 100 kg mléka, 130 dojnic českého strakatého, nové robotické středisko Lišice, H skot, prvotelky 36 litrů/den, dojící roboty, automatický krmný systém krmí 4x denně, krávy mají úplnou svobodu a většina aktivity se přenáší na noční hodiny. Stáje jsou stlané separátem.

PW: tři podniky na Domažlicku, specializace na mléko, plemeno H, Agro Staňkov – 3400 ha, 800 dojnic, 600 jalovic, 200 telat.

Meclovská zemědělská, a. s., 3340 ha, 1100 krav H, trojí dojení, Agroživ, s. r. o., 1200 ha, necelých 300 krav s užitkovostí 30 litrů/den.

Zkušenost: Mohl jsem provést srovnání tří druhů ustájení na třech podnicích. Jednoznačně nejhorší povrch jsou matrace, krávy nechtějí ani zalehávat, problémy s otlaky. Sláma a separát vychází pocitově stejně. Separát však má u nás nevýhodu, protože obsluha bioplynky nemusí včas dodat v potřebné kvalitě, sušina je 30 %.

TK: Zemědělské družstvo Třebelovice, 1750 ha poblíž Moravských Budějovic, dvě farmy 1150 kusů skotu plemen C a H, 400 krav, 9300 kg za laktaci, aktuálně 32 litrů na dojenou, výkrm býků, prodej zástavových býků. Zkuše-

Moderátor MVDr. Václav Osíčka přivítal zleva: Ing. Zdenka Peksu, Petera Webera, Ing. Tomáše Křivana, Ladislava Holušu
Foto Michaela Plotová

nosti – dvě plemena v jedné stáji je problematické z hlediska optimální výživy.

LH: VOD Stěbořice, 1600 ha na Opavsku, celkem 1000 kusů skotu na dvou farmách, 400 krav, výkrm býků H i kříženců s belgickým modrobílým, jalovice na pastvě. Produkční krávy v jedné stáji, stelivo separát, vyhrnovací lopaty. Krávy stojící na sucho jsou ustájeny na hluboké podestýlce. Dojení 2x denně, z KU 12 000 kg mléka. Asi 10 % stáda tvoří plemeno brown-swiss jako „srdeční“ záležitost.

Kolik máte mastitid, jaký je původce a jak evidujete nemocná zvířata?

LH: Léčené krávy, kterých je v průměru 6 až 8, jsou ustájeny zvláště, zařazeny na konec dojení. Hlavním patogenem je *S. uberis* i hodně agresivní *E. coli*. Antibiotika u coli mastitid vůbec nepoužíváme, někdy o jeden struk kráva přijde, ale dostane se zpět do laktace.

TK: Nejvíce se vyskytuje *S. uberis* a *parauberis*, také *E. coli*. Odběr vzorku se dělá na dojírně do zkumavky, provádíme faremní kultivace, hodnotíme i stav mléčné žlázy a celkový stav zvířat. Vedeme záznamy v deníku nemoci a využíváme také dojírenský program, každý kus známe individuálně, osvědčilo se drenčování. Máme i různé značení zvířat páskou, nově mají ošetřovatelské v dojírně k dispozici tablet, kde jsou všechna léčená zvířata – obsluha se může podívat, jakou mastí mazat nebo kdy může mléko do tanku.

PW: U nás je na každém chovu hlavní zootechnik, který řeší případy individuálně. Děláme stejné postupy, jak zmínili kolegové. Když jsem nastupoval na jeden z chovů, byla tam hrozná čísla, milionářky atd. Nastavili jsme pravidla, kultivace, snížili jsme průměr PSB na 250 tisíc. Posléze jsme zavedli kamery na dojírnách. Pak jsme

řešili nedodržení postupů s pracovníci, s tím, že to mělo vliv na jejich peněžní ohodnocení. Tím jsme se během několika měsíců v PSB dostali ke 100 tisícům. Jde o dobrou motivaci lidí, prémie vyplácíme za dodržování pracovních postupů, nikoli za množství mléka.

Připomínám citát od Gordieho Jone-se: „Každý problém na farmě má své jméno a příjmení...“

ZP: V Řenčích klinické mastitidy zjišťují dojičky, kultivace používáme již šest let, je to neocenitelný přínos. Dalším podkladem je KU, kde kontrolujeme milionářky. Je dobré přemýšlet i nad prevencí vestylu vakcinací (*E. coli*, *S. aureus*). Aktuálně se projevuje nejvíce *S. uberis*, je to zřejmě daň separátu. Další věc je řešení zánětů na dojícním robotu, kde je laboratoř – máme každý den k dispozici PSB od každé krávy. Z toho jsme zjistili, že aktuální

Páté místo v kategorii Holštýn MFR obsadil VKK Batelov

číslo PSB bez klinických příznaků nic neznamená. Značně totiž kolísá.

Hlasování v sále potvrdilo, že téměř 100 % chovatelů provádí faremni kultivace. Další otázka zní: Jaké zkušenosti máte se selektivním zaprahováním?

ZP: Již tři roky plošně selektivně zaprahujeme. Vzorek mléka se odebere všem před záprahem, vykultivuje se. Pokud jsou čisté, dostanou jen keratinovou zátku a permanentní post dip. Když jsme opatření zavedli, vzbuzovalo to vášně, ale zaprahování i na 50 litrech některé krávy dobře zvládly, takže z toho nemusí mít cho-

vatelé obavu. Důležitá je absolutní hygiena. Zohledňujeme i zdravotní stav v průběhu laktace, pokud vykáže mastitidu více než třikrát, doporučujeme antibiotika.

PW: Děláme stejným stylem jako v Lukreně, zatím osm měsíců. Důležité je rozmyslet, kdo to bude dělat, protokol se musí zásadně dodržovat.

TK: Selektivní zaprahování také děláme, k popisu kolegů není co dodat. Přihlížíme navíc na historii léčení, bereme také PSB za laktaci i částečně předcházející laktaci. Jinak podobné.

LH: Zatím selektivně zaprahujeme minimum krav, rekonstruujeme dojírnu, takže brzy „přitlačíme na pilu“.

Jak máte nastavený reprodukční program? Využíváte reprodukční protokoly?

LH: Nemáme žádné sledování říje, děláme křídivání barevnými křídami na kořen ocasu. Podle setření barvy se inseminuje. Externí reprodukční technik jezdí každý den do chovu a křiduje – oranžové krávy jsou krávy otevřené a zapuštěné, modré jsou krávy březí. Dvě čáry na bedrech znamenají krávy vyřazené z reprodukce. Je to velmi pracné, ale funguje to. Dáváme tedy přednost přirozeným říjím, do protokolů jdou problematická zvířata. Pokud se do 85. dne nenajde říje, použijeme sono vyšetření, následuje OvSynchron nebo zkrácený OvSynchron. Zabřezávání je kolem 40 %.

Čtvrté místo v kategorii Holštýn – Farma Luka, a. s., VKK Vysoké Studnice

TK: Zakládáme si na přirozených říjích, myslíme si, že je to nejlepší v našich podmínkách. Využíváme systém Ovalert. Pokud kráva nemá problém, čekáme na říji, zapouštíme od 60. dne, holštýnské krávy trochu později. Na problematické krávy aplikujeme protokol OvSynchron, případně estrofan, ale ve velice malém množství. Systém vyhledávání říje funguje dobře. Úspěšnost zabřezávání je kolem 50 %.

PW: Všude aplikujeme plošně protokoly, plus máme Ovalert. Hlavní jsou PreSynchron, když je jalová, následuje OvSynchron. Když zvíře ukáže klinickou říji, inseminujeme a ukončujeme protokol, je to u menší části zvířat. Zootechnicky mají cit, kombinace hormonů a Ovalertu je luxus, funguje to. Nově je systém Ovalert také u jalovic. Hormonální sys-

PW: Aplikuje se Kexxtone tři týdny před otelením, již nikoli plošně, ale pro třetí laktace a při podezření na problémové zvíře. Následně vyšetřujeme každou otelenou krávu 5. den. Měříme ketolátky, problém je 1,2 a výše. Kontrola trusu, následují drenče v případě problémů. Kontrola náplně dělohy, pochvy. Hodnocení BCS, zhodnotíme také, zda zvíře půjde opakovaně do reprodukce. Nemocné krávy se zařazují pro kontrolu veterináře, který se dostavuje jednou za týden. V poporodním období se dále vychází z výsledků monitoringu Ovalertem. Plošně aplikujeme monopropylenglykol 4., 8. a 12. den po otelení. Je třeba nastavit systém a důsledně jej dodržovat, nepustit zvíře ze zřetelů, dokud není v pořádku.

Páté místo v kategorii Čestr – PROAGRO R. Svratka a. s., farma Řečice

tém považují za vzdorný a dobře nastavitelný. Zabřezávání u krav je 45 %.

ZP: U nás je dobrovolná čekací doba 60 dní. Do 90. dne jedeme na přirozené říje pomocí technologií od různých výrobců – pedometry, obojky... U krav, které nevykázaly říji do 90. dne, nastupuje OvSynchron. U krav po vyšetření, které nezabřezly a nebyly připuštěné, jedeme krátký OvSynchron. Zabřezávání je kolem 46 %.

Většina chovatelů v sále podle hlasování používá hormony minimálně a klade důraz na přirozenou říji. Přesuneme se do období po porodu. Jak vypadá váš protokol u otelených zvířat?

Máme vypracované protokoly. Je ale třeba kontrolovat, jestli se dodržují nebo jestli o nich ošetřovatelé vůbec vědí. Jednou za půl roku dáváme lidem písemné otázky, na které mají odpovědět. Je to jako ve škole, ale udržovat v určitém napětí je důležité, stojí to za to. Důležité je přesvědčit lidi, aby něco dodržovali. Na školách chybí předmět „jednání s lidmi“.

Ano, umět své lidi řídit je alfa a omegou úspěšného chovu skotu...

TK: Souhlasím s předřečníkem, protokol je téměř stejný. Po porodu podáváme dobrovolný poporodní ná-

poj, kontroluje se teplota, naplnění bacheru, při problémech podáváme drenče. V rozdoji od 5. do 12. dne měříme ketolátky, stále se sleduje stav bacheru, kolem 30. dne se kontrolují vaječníky a děloha.

Jak přistupujete k paratuberkulóze, snad se již k tomu onemocnění nebojíte hlásit?

LH: Řešíme asi 10 let s MVDr. Kováříkem, krve odebíráme při zasušení, měli jsme četné záchyty v minulosti. Nyní praktikujeme vyřazení dubiozních zvířat, již jsou to jednotlivé kusy. Oddělí se také pro porod. Podařilo se PTB eliminovat.

PW: Probíhá kontrola krve s minimálním záchytem, ale budeme pokračovat.

Co si myslíte o skupinovém chovu mléčných telat?

LH: Může to fungovat, je ale třeba dodržovat hygienické zásady. Máme telata ustájena individuálně do 40. dne, následně je dáváme do skupin po pěti. Po odstavu jdou do skupin po deseti.

TK: Nedávno jsme postavili nový teletník s mléčnými automaty. Asi do 20. dne jsou telata ve VIB, pak se přesouvají do toho teletníku, kde jsou po deseti kusech na ploše 9 x 4 m. Nabízí jim to pohodlí a welfare, je třeba to jen zvládnout. Problém bych

Čtvrté místo v kategorii Čestr – ZAS Horní Bradlo, farma Javorné

viděl v pozdějším věku s respiračními onemocněními.

PW: Máme vše ve VIB. Z ekonomického hlediska by se mi skupinový chov líbil, ale v individuálním je kromě zdravotních faktorů lepší přehled o telatech, ošetřovatelé se jim mohou lépe věnovat. Legislativa hovoří o max. 56. dni, kdy mohou být individuálně, ale raději bych měl individuálně ještě o dva týdny déle. Báł bych se respiračních problé-

mů, ale z toho, kde jsem se byl podívat, skupinový odchov funguje.

Jak vidíte vaši farmu za deset let?

ZP: Vidím větší zastoupení robotizace. Asi přijde také využití umělé inteligence.

PW: Asi ta cesta povede cestou robotizace, ale nevím, jestli je to dobře. Bojím se spíše toho, co přinese Green Deal, EU, ministerští úředníci – to

bude více určovat posun během následujících let.

TK: Lidé ubývají, mladí se nehrnou, vikendy nikdo pracovat nechce. Ano, bude asi větší zastoupení technologií.

Jak využíváte sexované inseminační dávky?

ZP: Sexované dávky používáme u prvotek a jalovic, výsledky zabřezávaní jsou jenom o málo horší než u konvenčních ID.

LH: Používáme u jalovic plošně, u krav s vysokou plemennou hodnotou někdy také. Sexované sperma nám dovoluje selektovat a prodávat jalovice i krávy na první a druhé laktaci do Polska, což je pro nás ekonomicky zajímavé.

Zkuste vypíchnout jednu věc, na kterou jste v provozu pyšní?

PW: U nás se povedl vytvořit neskuptečný tým zootechniků. Za mne je u lidí důležitější charakter, povaha, zbytek se lze naučit. Historické výsledky se podařily díky týmu lidí, které to baví, na ty jsem pyšný.

Celý záznam z panelové diskuse sledujte na TV Zemědělec: <https://tvzemedelec.cz/videt/mlecnafarmaroku/>

Lukáš Prýmas
Foto Michaela Plotová

Soutěž o mléčnou farmu roku, ocenění za kvalitu chovu dojnic!

www.mlecnafarmaroku.cz

